

Individualismus aneb o původu nerovnosti mezi ženou a mužem

Ladislav Hejdánek

in: Mlat — 2. 2. 1951, Ladislav Hejdánek (ed.), Praha: samizdat, 1951, n. 14, p. 1-2 ♦ [publication](#)

in: Mlat — 2. 2. 1951, Ladislav Hejdánek (vyd.), Praha: samizdat, 1951, č. 14, str. 1-2 (druhá verze časopisu) ♦ [publikace](#)

♦ druh neuveden, česky, vznik: 13. 1. 1951

♦ type n.a., Czech, origin: 13. 1. 1951

Individualismus aneb o původu nerovnosti mezi ženou a mužem [1951]

13. ledna 1951.

Nejmilejší,

po odmlčení znovu přicházím, abych se vrátil k tematiku, o němž snad už ani nemluvíte, ale který mi není možno nechat spát. A jestliže jsem v pravé chvíli (totiž po 34. Dlasku) neuměl říci své slovo, pak chci dnes promluvit tím osobněji a zaujatěji. Proto také bude v mých slovech méně kritiky a více konfesce.

Individualismus aneb o původu nerovnosti mezi ženou a mužem

Rovina společenského života člověka byla nepochybně někdy na počátku lidské éry téměř k nerozeznání od roviny animální. Nevíme toho o tak starých dobách mnoho; přece však se nebudeme mýlit, že společnost vskutku lidská se počala uskutečňovat tam, kde si jednotlivec uvědomil sám sebe, tj. vydělil se z původní pospolitosti, a nyní stál před úkolem, opět se do lidského společenství (ovšem už nového) zařadit. Ovšem, zařadit se nyní mohl jen svým spontánním rozhodnutím, aktivním zařazením, činem.

Není pochyby o tom, že v etapě, o níž mluvíme, nejednal člověk v plném vědomí a vědění o tom, co dělá. Proto ani zde nebudeme daleko od pravdy, ukážeme-li na objektivní předpoklady, podmínky a v tehdejších situacích snad přímo příčiny lidského sebeuvědomění. Touto objektivní skutečností, která nám má posloužit při výkladu, bylo sociální rozvrstvení, jímž ženy byly určeny k vládě nad „domovem“, nad „společností“, a jímž mužům byly přiděleny úkoly, které je nutně konfrontovaly s vnějším světem: lov, obrana, výboje, těžké práce. (Z přirozených důvodů tomu nemohlo být obrácené.)

Konfrontací s cizí skutečností se však muž stal vědomým sama sebe v nepoměrně vyšší míře než žena. Stal se dříve psychickým, duchovním individuem (snad i individualistou) než ona. Proto rozšířil nesrovnatelně s ženou rozsah svých vlastních, autonomních zájmů, aniž je podřizoval jedinému, jak to tolik tisíciletí činila ona a jak většina žen činí dosud. Už tímto faktem byla ženě širší vyhlídka prostě uzavřena.

Filosofie a žena

Ať už další vývoj postupoval jakkoli, to je jisto, že přesně tou měrou, kterou ustupoval z mužova vědomí původní společný jediný zájem a s ním jak se stávala žena jednou z periferních, ba nejperifernějších zájmů muže reflektivně probudilého, přesně touže měrou bylo narušováno a rozpouštěno skutečné jeho lidství, jež jediné dovede svou i cizí lidskost respektovat. Reflektivní svrchovanost sama o sobě musí vždy vést k deformaci a v posledu k redukci a popření ne-Já nebo naopak Já. Člověk čistě reflektující (theoretik kat'exochén) se buď ztratí v realitě (odcizí se) anebo, je-li nezdolné energie vnitřní, uchvátí a utopí realitu v sobě (prohlásí se jejím vědomím, její pravou, poslední skutečností).

Lehko můžete popřít skutečnost, „druhost“ (alteritu) něčeho vzdáleného, alespoň vzdáleného vašemu vědomí. Ale jak popřít skutečnost ženy Vždyť ta je tu přímo proto, aby vám křížila vaše myšlení: ne vy jste representanty skutečnosti, nýbrž ten, kdo je vám nejbližší a přece to nejste vy! Nikdo nepoznal, co to je realita, kdo nepoznal tuto realitu po výtce. Kde je více unikátnosti, kde je spíše a blíže vlastní svět, svět pro sebe a přece nikoli bez vás, kde je to nejskutečnější ze skutečného – aktivita, spontaneita, útok – bližší, vám podobnější a přece k vám nebo dokonce někdy i proti vám namířenější?